

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.3.2014
COM(2014) 179 final

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Handlingsplan för den ekologiska produktionens framtid i Europeiska unionen

**MEDDELANDE FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET,
RÅDET, EUROPEISKA EKONOMISKA OCH SOCIALA KOMMITTÉN SAMT
REGIONKOMMITTÉN**

Handlingsplan för den ekologiska produktionens framtid i Europeiska unionen

1. INLEDNING

Ekologisk produktion är ett övergripande system för jordbruksverksamhet och livsmedelsproduktion där man kombinerar bästa miljöpraxis, stor biologisk mångfald, bevarande av naturresurser, tillämpning av stränga djurskyddskrav och en produktionsmetod som motsvarar förväntningarna från de konsumenter som föredrar produkter som har framställts med användning av naturliga ämnen och processer.

De senaste åren har den ekologiska marknaden i EU tack vare en ständigt ökande efterfrågan utvecklats avsevärt (19,7 miljarder euro med en tillväxttakt på 9 % 2011¹). Samtidigt har antalet ekologiska producenter och den ekologiska arealen ökat i snabb takt det senaste årtiondet. Varje år ställs 500 000 hektar jordbruksmark om till ekologisk produktion i unionen. Under perioden 2000–2012 ökade den totala ekologiska arealen² med i genomsnitt 6,7 % per år och uppgår nu till uppskattningsvis 9,6 miljoner hektar, vilket motsvarar 5,4 % av den totala utnyttjade jordbruksarealen i EU. Det ekologiska vattenbruket ökar också snabbt efter införandet av EU-regler 2009.

Sektorn innefattar jordbruks- och vattenbruksproducenter och deras leverantörer, livsmedelsproducenter och distributörer som alla följer strikta regler.

Den övergripande utmaningen för den ekologiska sektorn är att säkra stadigt ökande utbud och efterfrågan och samtidigt behålla konsumenternas förtroende. Det är väsentligt att garantera systemets trovärdighet och mervärdet på lång sikt.

Syftet med handlingsplanen är att stödja sektorns tillväxt i samband med de kommande förändringarna av den rättsliga ramen, i synnerhet genom att undersöka nya lösningar på utbuds- och efterfrågeproblemen på medellång och lång sikt.

Handlingsplanen bidrar också till målen i Europa 2020-strategin³ och den reviderade gemensamma jordbrukspolitiken. Med tanke på att miljöskydd är ett övergripande mål för ekologisk produktion bidrar handlingsplanen också till målen i det sjunde miljöhandlingsprogrammet till 2020⁴.

Handlingsplanen kommer att främja nya partnerskap och engagera berörda aktörer i genomförandet, särskilt medlemsstater och intressenter.

---

¹ Uppskattning av FiBL.

² Total ekologisk areal (hektar) (certifierad och under omställning) – total areal, inklusive grödor på åkermark, permanent gräsmark (betesmark och ängar), fleråriga grödor, träd som ingår i växelbruk.

³ KOM(2010) 2020: *Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla*.

⁴ Europaparlamentets och rådets beslut nr 1386/2013/EU av den 20 november 2013 om ett allmänt miljöhandlingsprogram för unionen till 2020 – Att leva gott inom planetens gränser.

2. BAKGRUND

Kommissionen antog 2004 sin första europeiska handlingsplan för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk⁵, för att främja och stärka den ekologiska sektorn. Merparten av de 21 åtgärderna i planen från 2004 har genomförts, framför allt införandet av Europeiska unionens nya logotyp för ekologisk produktion (nedan kallad *EU-logotypen för ekologisk produktion*).

Sedan 2004 har rådet 2007 sett över lagstiftningen om ekologiskt jordbruk, och kommissionen har nu antagit ett förslag till en ny förordning från Europaparlamentet och rådet om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter, och om upphävande av förordning (EG) nr 834/2007⁶.

Den nya handlingsplanen för den ekologiska produktionens framtid i Europeiska unionen behandlar några av de problem som identifierats vid konsekvensbedömningen i samband med översynen av EU:s politik för ekologisk produktion⁷. Analysen baserades på omfattande samråd med en lång rad olika intressenter. EU-medborgarna har visat stort intresse för frågan genom att delta i ett samråd på internet (i januari–april 2013), som fick närmare 45 000 svar.

Under samrådet föreslog intressenterna att kommissionen skulle utarbeta en ny handlingsplan. Sedan 2004 har 15 medlemsstater upprättat handlingsplaner för det ekologiska jordbrukets utveckling på nationell eller regional nivå⁸.

3. DE POLITISKA UTMANINGARNA: ÅTGÄRDSPROGRAM FÖR SÄRSKILDA PRIORITERADE OMRÅDEN

I denna handlingsplan redovisas Europeiska kommissionens strategi för ekologisk produktion samt kontroller och handel för det kommande årtiondet. Handlingsplanen ska också bidra till en smidig övergång till den nya rättsliga ram som ska genomföras i slutet av årtiondet.

Det europeiska systemet för ekologisk produktion och kontroller inrättades 1991 för en nischmarknad med ett begränsat antal konsumenter och producenter. Utbudets och efterfrågans utveckling på senare tid tyder på att det är dags att anpassa och förbättra unionens system för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk. Det offentliga samrådet har visat att de europeiska konsumenterna förväntar sig höga standarder för ekologisk jordbruksproduktion och kontrollbestämmelser.

En stor utmaning är att expandera och tillgodose efterfrågan utan att äventyra konsumenternas förtroende för principerna för ekologiskt jordbruk och för ekologiska produkters kvalitet. I det avseendet riskerar alltför många undantag från reglerna, varav vissa har blivit föråldrade mot bakgrund av de ändrade marknadsvillkoren, att underminera det ekologiska jordbrukets integritet. Ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk tillgodoser krav från samhället i fråga om miljöskydd och livsmedelskvalitet, i synnerhet frånvaro av syntetiska kemiska ämnen och GMO genom hela produktionskedjan⁹. När man undersöker hur den ökande efterfrågan kan tillgodoses måste särskild uppmärksamhet ägnas åt invecklade bestämmelser

⁵ KOM(2004) 415 slutlig.

⁶ Hänvisning till förslaget.

⁷ Konsekvensbedömningsrapporten finns på http://ec.europa.eu/governance/impact/ia_carried_out/cia_2013_en.htm

⁸ Se det EU-finansierade forskningsprojektet ORGAP på <http://www.ospar.org/>

⁹ Se rapporten om resultaten av det offentliga samrådet om översynen av EU:s politik i fråga om ekologiskt jordbruk (15 januari–10 april 2013), som finns på http://ec.europa.eu/agriculture/organic/files/eu-policy/of_public_consultation_final_report_en.pdf

som gör det svårt för små aktörer att tillämpa systemet för ekologisk produktion. Dessutom måste harmoniseringen av bestämmelserna om ekologisk produktion syfta till ambitiösa och strikta regler samtidigt som hänsyn tas till de förhållanden som råder i produktionssektorn.

En annan fråga som måste övervägas är efterfrågetrycket, som också leder till ökad risk för bedrägerier eller andra avsiktliga överträdelser. De skadar inte bara konsumenternas intresse och orsakar ekonomisk skada genom att snedvrider konkurrensen utan kan också inverka negativt på anseendet för ekologiska aktörer som följer reglerna.

Importerade produkter står för en stor del av utbudet av ekologiska produkter. Reglerna på det området måste därför garantera att handeln med ekologiska produkter kan utvecklas, samtidigt som det förhindras att ekologiska principer urvattnas eller kontrollsystemet försvagas.

Den ekologiska produktionen måste behålla sin innovativa roll genom att påverka den icke-ekologiska produktionen med de regler och metoder som tillämpas.

För att möta de utmaningar som beskrivs ovan har kommissionen ägnat särskild uppmärksamhet åt möjliga synergieffekter mellan EU:s politik och instrument, innovativa idéer som framkommer vid samråd, kopplingar till forskningsinitiativ, behovet av att öka konsumenternas förtroende och medvetenhet och handeln med tredjeländer.

Handlingsplanen för perioden fram till 2020 kommer därför att inriktas på tre prioriterade områden. Det första är att göra EU:s ekologiska producenter mer konkurrenskraftiga genom att

- öka medvetenheten om och synergieffekterna hos EU:s instrument med inriktning på ekologisk produktion,
- åtgärda tekniska brister i den ekologiska produktionen, genom forskning och innovation och spridning av resultaten,
- öka informationen om sektorn för ekologisk produktion, och om marknaden och handeln.

Det andra prioriterade området är att befästa och öka konsumenternas förtroende för det europeiska systemet för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk, liksom förtroendet för importerade ekologiska produkter, särskilt när det gäller kontrollåtgärderna.

Det tredje prioriterade området är att stärka den yttre dimensionen av EU:s system för ekologisk produktion.

4. UTVECKLING AV DEN EUROPEISKA EKOLOGISKA SEKTORN

4.1. Öka medvetenheten om och synergieffekterna hos EU:s instrument

Den reformerade gemensamma jordbrukspolitiken, som gäller från och med 2014, innefattar nya eller reviderade stödåtgärder som kan tillämpas på ekologiska producenter.

För det första erkänns ekologiska jordbrukare inom den gemensamma jordbrukspolitiken som ”miljöanpassade per definition” i den mening som avses i direktstödordningen, eftersom de i praktiken har rätt till stöd för miljöanpassning.

Inom den nya ramen för landsbygdsutveckling¹⁰ föreslås dessutom en ny särskild åtgärd till stöd för ekologiskt jordbruk – både omställning till och bibehållande av ekologiska

---

¹⁰ Förordning (EU) nr 1305/2013.

jordbruksmetoder. I sina landsbygdsutvecklingsprogram kan medlemsstaterna också överväga genomförande och lämplig tillämpning av den omfattande förteckningen över åtgärder som är relevanta även för ekologiska jordbrukare eller aktörer. Här ingår samarbete mellan olika aktörer i livsmedelskedjan kring bland annat utveckling av innovativa produkter, processer, metoder och tekniker, stöd för investeringar i fysiska tillgångar, däribland icke-produktiva investeringar enbart i miljösyfte, stöd för kvalitetsordningar för jordbruksprodukter eller jordbruks-miljö-klimatåtgärder inriktade på ekologiska jordbruksföretag, utan överlappning med kraven i fråga om ekologiskt jordbruk.

Ett effektivare utnyttjande av de tillgängliga stödåtgärderna inom landsbygdsutvecklingsprogrammen kan åstadkommas genom att ta hänsyn till analysen av den rådande situationen i sektorn för ekologiskt jordbruk och marknadspotentialen i den aktuella medlemsstaten eller regionen¹¹. En sådan analys bör ligga till grund för valet av relevanta landsbygdsutvecklingsåtgärder, följt av en lämplig fördelning av resurserna.

Ekologisk produktion kan också främjas genom tematiska delprogram inom landsbygdsutvecklingsprogrammen. Det mest relevanta tematiska delprogrammet, med avseende på innehåll och finansiering, skulle vara det som handlar om biologisk mångfald samt begränsning av och anpassning till klimatförändring. Även andra tematiska delprogram, t.ex. de som gäller småbruk och korta leveranskedjor, kan dock också i viss mån vara relevanta för ekologiskt jordbruk.

Medlemsstaternas skyldighet att se till att minst 30 % av det totala bidraget från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för varje landsbygdsutvecklingsprogram går till åtgärder som avser miljö- och klimatrelaterade frågor, däribland åtgärder för ekologiskt jordbruk, kan dessutom spela en mycket positiv roll när det gäller att uppmuntra ekonomiskt stöd och därmed utveckling av ekologiskt jordbruk med ekonomiskt stöd.

Som ett led i det förnyade fokuset på vattenbruk inom den gemensamma fiskeripolitiken kommer Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) dessutom att ge stöd för ekologiska vattenbruksmetoder.

Kommissionen rekommenderar medlemsstaterna att utnyttja de möjligheter och verktyg för att stödja ekologiskt jordbruk som står till förfogande inom den nya rättsliga ramen för landsbygdsutveckling, för blå tillväxt och för den gemensamma fiskeripolitiken.

Med tanke på den senaste tidens väsentliga förändringar av den gemensamma jordbrukspolitiken bör man snabbt öka jordbrukarnas och landsbygdsaktörernas medvetenhet om de tillgängliga stödåtgärderna för ekologiskt jordbruk inom ramen för relevanta instrument inom den nya gemensamma jordbrukspolitiken och gemensamma fiskeripolitiken (åtgärderna 1 och 2).

De positiva miljöeffekterna av ekologiskt jordbruk bidrar till uppnåendet av målen för strategin för biologisk mångfald fram till 2020¹², meddelandet om grön infrastruktur¹³, den temainriktade strategin för markskydd¹⁴ och miljölagstiftning som fågeldirektivet¹⁵ och

¹¹ Se undersökningen *Use and Efficiency of Public Support Measures addressing Organic Farming*, november 2011, som finns på http://ec.europa.eu/agriculture/external-studies/organic-farming-support_en.htm

¹² KOM(2011) 244 slutlig, *Vår livförsäkring, vårt naturkapital – en strategi för biologisk mångfald i EU fram till 2020*.

¹³ SWD(2013) 155 final, *Grön infrastruktur (GI) – Att stärka Europas naturkapital*.

¹⁴ KOM(2006) 231 slutlig, *En temainriktad strategi för markskydd*.

¹⁵ Direktiv 2009/147/EG.

habitatdirektivet¹⁶, nitratdirektivet¹⁷, ramdirektivet om vatten¹⁸ och direktivet om nationella utsläppstak för vissa luftföroreningar¹⁹.

Åtgärd 1: Kommissionen kommer under 2014 att offentliggöra ett informationsdokument avsett för ekologiska jordbrukare, bearbetningsföretag och detaljhandlare, med de regler som gäller för ekologisk produktion, bearbetning och handel, inklusive reglerna för omställning samt stödåtgärder inom den gemensamma jordbrukspolitiken.

Åtgärd 2: Kommissionen kommer att inkludera ekologiskt jordbruk som ett särskilt tema i den kommande ansökningsomgången för stöd för informationsåtgärder avsedda för jordbrukare och producenter i anslutning till den gemensamma jordbrukspolitiken. Som ett led i vägledningen om finansiering från EHFF kommer även möjligheterna för ekologiskt vattenbruk att tas upp.

4.2. Säkra medvetenhet om EU:s system för ekologisk produktion, inklusive EU-logotypen för ekologisk produktion

Informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för ekologiska produkter kan spela en viktig roll när det gäller att öka marknadsmöjligheterna för ekologiska producenter. I det avseendet erbjuder den europeiska politiken för informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeländer finansieringsmöjligheter för aktörer för kampanjer som syftar till att öka konsumenternas medvetenhet om de huvudsakliga inslagen i systemet för ekologisk produktion, om specifika produkter som framställs i enlighet med EU:s regler för ekologisk produktion, EU:s kontrollsystem och EU-logotypen för ekologisk produktion (åtgärd 3).

För konsumenterna är EU-logotypen för ekologisk produktion det viktigaste sättet att identifiera ekologiska produkter. EU-logotypen skapades 2010 och är sedan 2012 obligatorisk för alla förpackade ekologiska livsmedel som produceras i EU. I november 2013 uppgav i genomsnitt 25 % av de som svarade i de 28 medlemsstaterna att de kände till EU-logotypen för ekologisk produktion²⁰. Parallellt med EU-logotypen tycks information om ekologisk produktion i hög grad nå ut till konsumenterna i allmänhet – 69 % av konsumenterna i EU uppgav att de sett en logotyp eller ett påstående om att ett livsmedel är ekologiskt producerat²¹. Övervakning av konsumenternas kunskap om EU-logotypen för ekologisk produktion och deras förtroende för ekologiska produkter skulle ge tillförlitlig information för att möjliggöra en bättre identifiering av de områden där förbättringar krävs i fråga om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder på marknaderna i EU och tredjeländer (åtgärd 4).

Om inte konsumenternas medvetenhet om EU-logotypen för ekologisk produktion ökar i EU eller medlemsstaterna på medellång till lång sikt, eller om konsumenternas förtroende för det ekologiska systemet kan anses vara äventyrat, kan kommissionen överväga att inom ramen för den nya strategin för informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för europeiska

¹⁶ Direktiv 43/92/EEG.

¹⁷ Direktiv 91/676/EEG.

¹⁸ Direktiv 2000/60/EG.

¹⁹ Direktiv 2001/81/EG.

²⁰ Särskild Eurobarometer 410 – omgång EB80.2 – TNS Opinion & Social, undersökning gjord i november 2013.

²¹ Konsumentmarknadsundersökning om hur frivilliga livsmedelsmärkningssystem för konsumenter i Europeiska unionen fungerar (januari 2014), finns på [Länk ska införas.]

jordbruksprodukter²² öka informationen om EU:s system och logotyp för ekologisk produktion med hjälp av en EU-finansierad kampanj. Informationskampanjer eller säljfrämjande kampanjer kan också övervägas för att öka konsumenternas medvetenhet och kunskap om EU-logotypen för ekologisk produktion och/eller huvuddragen i EU:s system för ekologisk produktion i ett eller flera länder utanför EU. Dessa kampanjer skulle kunna utgå från ömsesidiga överenskommelser eller avtal som EU ingått (t.ex. med Förenta staterna och Schweiz) eller initiativ för att skydda EU-logotypen för ekologisk produktion som genomförs i vissa tredjeländer.

Information som riktas till unga konsumenter och barn kan också vara ett viktigt verktyg för att öka medvetenheten om och förtroendet för systemet för ekologisk produktion. Här kan nationella initiativ inom ramen för skolprogrammen för frukt och grönsaker och mjölk möjliggöra stöd för informationsinsatser i skolorna om den ekologiska produktionsmetoden. Detta ingår i systemets utbildningsdel. Översynen av den gemensamma jordbrukspolitikens skolprogram²³ utgör en möjlighet att stärka kopplingen till ekologisk produktion genom att uppmuntra inköp av ekologiska produkter och införlivande av ekologiska frågor i de kompletterande utbildningsinsatserna.

Ekologisk produktion är framträdande i EU:s kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling av livsmedel och cateringtjänster, som utarbetades 2008 (minsta andel livsmedel som ska vara ekologiskt producerade). Kriterierna är rekommendationer som tillämpas på frivillig basis av offentliga myndigheter runtom i Europa. Medlemsstater och offentliga upphandlare skulle kunna öka användningen av kraven för ekologiskt jordbruk inom offentlig upphandling av livsmedel och cateringtjänster. Kommissionen kommer att utarbeta ett särskilt informationsmaterial för att öka medvetenheten hos offentliga myndigheter om möjligheten att inkludera fler hållbarhetsaspekter i kontrakt som avser livsmedel och cateringtjänster, bl.a. kriterier för ekologisk produktion (åtgärd 5).

Åtgärd 3: Kommissionen kommer att fortsätta att öka medvetenheten om de möjligheter som erbjuds genom förordningen om informationsåtgärder och säljfrämjande åtgärder för jordbruksprodukter på den inre marknaden och i tredjeländ, särskilt målen för politiken för säljfrämjande åtgärder och de regler och förfaranden som ska tillämpas. Det ska ske genom att presentera instrumentet för allmänheten, medlemsstaterna (ständiga kommittén för ekologiskt jordbruk) och intressenter (rådgivande gruppen för ekologiskt jordbruk) eller vid specialiserade evenemang för ekologiskt jordbruk, t.ex. BioFach.

Åtgärd 4: Kommissionen kommer att genomföra

- regelbundna undersökningar av konsumenternas medvetenhet om EU-logotypen för ekologisk produktion,
- en särskild undersökning av konsumenternas medvetenhet om, förtroende för och förståelse för EU:s system för ekologisk produktion.

Åtgärd 5: Kommissionen kommer före utgången av 2015 att se över sina kriterier för miljöanpassad offentlig upphandling av livsmedel och cateringtjänster och utarbeta ett särskilt informationsmaterial med exempel på tillämpning av krav på ekologiskt jordbruk vid offentlig upphandling.

²² Till följd av kommissionens förslag COM(2013) 812 final, som finns på <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2013:0812:FIN:SV:PDF>

²³ Kommissionens förslag COM(2014) 32 final, 30.1.2014, 2014/0014 (COD).

4.3. Forskning och innovation för att övervinna utmaningar när det gäller regler för ekologisk produktion

4.3.1. Omfattning

Ekologisk produktion har blivit ett i hög grad specialiserat jordbrukssystem som kräver särskild yrkesutbildning, kunskap och teknik. Det finns ett antal utmaningar i anslutning till produktion av vegetabiliska och animaliska produkter i ekologiskt förvaltade system, t.ex. den begränsade tillgången till vissa ekologiska insatsvaror. Det finns stora begränsningar när det gäller foder, i synnerhet protein och mikronäringsämnen, och tillgången till ekologiskt utsäde. Dessa hinder måste hanteras och övervinnas, särskilt med sikte på en eventuell utfasning av en del av de gällande undantagen från reglerna.

Vid sidan av dessa utmaningar föreslår kommissionen att ytterligare uppmärksamhet ägnas åt konkreta frågor som rör sektorns utveckling, t.ex. följande: a) innovativa metoder för hantering av skadegörare, sjukdomar och ogräs; b) alternativ till kopparrprodukter för ekologiskt växtskydd; c) begränsning av växthusens energiförbrukning; d) förbättrad markbördighet; e) förbättrad energianvändning; f) samexistens mellan ekologiskt och icke-ekologiskt jordbruk; g) ingredienser och metoder som är förenliga med ekologisk bearbetning av livsmedel. I den tredje framtidsrapporten²⁴ från ständiga kommittén för jordbruksforskning identifieras också relevanta forskningsområden.

Tillgången till ekologiskt proteinfoder har analyserats inom flera EU-finansierade forskningsprojekt om ekologiskt jordbruk och jordbruk med begränsad användning av insatsmedel²⁵. Forskningen om proteingrödor har dock förblivit begränsad jämfört med andra produktionssektorer, vilket lett till att skördeavkastningen från proteingrödor blivit förhållandevis sämre de senaste årtiondena. Nya investeringar i forskning om produktion av proteingrödor skulle kunna bidra till att minska skillnaden igen och leda till stabilare skördeavkastning och högre produktkvalitet (proteinhalt, smältbarhet etc.), så att proteingrödor blir lönsammare för jordbrukarna och hela försörjningskedjan.

Forskning kan också ge förbättringar i fråga om foder, foderutnyttjande, avel och uppfödning inom ekologisk produktion, om den inriktas på ökad hållbarhet, resurseffektivitet inklusive vatten- och markskydd, biologisk mångfald och anpassning till och begränsning av klimatförändringar.

Tillgången till ekologiskt utsäde, ekologiska djurbesättningar och ekologiska mussellarver och musselyngel är också en ekonomisk och teknisk utmaning för ekologiska producenter. Även om situationen tycks ha förbättrats något för ekologiskt utsäde utnyttjas en lång rad undantag som medger användning av konventionellt icke behandlat utsäde. Det är viktigt att öka informationen till producenter om tillgången till ekologiskt utsäde i hela EU, med en utsädesdatabas på EU-nivå.

Kommissionen rekommenderar berörda intressenter att upprätta en databas på EU-nivå om tillgången till ekologiskt utsäde. Kommissionen uppmanar intressenterna – i synnerhet inom rådgivande nämnden för vattenbruk – att överväga liknande initiativ avseende tillgången till ekologiska fiskyngel och ekologiska mussellarver.

För att fullborda strategin krävs också att utnyttjandet av undantag strikt begränsas så att det blir obligatoriskt att använda ekologiskt utsäde. Dessutom krävs ökad forskning om förädlingsmetoder, där man också undersöker användning av lokala populationer och delvis

²⁴ http://ec.europa.eu/research/agriculture/scar/pdf/scar_feg3_final_report_01_02_2011.pdf

²⁵ Framför allt LEGUME-FUTURES, MicroFIX och INTERCROP.

domesticerade arter för att framställa ekologiskt utsäde och säkra förenlighet med principerna och målen för ekologiskt jordbruk. Ekologiska vattenbruksproducenter uppger att tillgången till ekologiska musselyngel och mussellarver fortfarande är en faktor som begränsar sektorns tillväxt.

4.3.2. *Verktyg*

Horisont 2020, EU:s ramprogram för forskning och innovation, kan ge lösningar och verktyg för att ytterligare förbättra forskningsresultaten och utnyttjandet av dem. Horisont 2020 innefattar olika mekanismer för att främja forskning och innovation, demonstration, samordning, nätverksarbete och utbildning samt stödjande infrastruktur och innovationer, t.ex. i små och medelstora företag.

Den ekologiska sektorns deltagande i det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket kommer att vara väsentligt för att stimulera innovation och förbättra samarbetet mellan forskning, jordbruk, jordbruksrådgivning och näringsliv på både regional, nationell och europeisk nivå.

För att kunna ta itu med de kommande utmaningarna krävs ytterligare engagemang från jordbrukarnas sida för att förbättra kartläggningen av forsknings- och innovationsbehoven (åtgärd 6). Inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet kan flera upplägg tänkas när det gäller att undersöka särskilda frågor som är relevanta för det ekologiska jordbruket och som skulle uppmuntra till aktivt engagemang från jordbrukarnas sida. Medlemsstaterna bör bl.a. överväga att avskaffa undantag när innovationsprioriteringar slås fast i anslutning till landsbygdsutvecklingsprogram. När dessa prioriteringar fastställs kan medlemsstaterna öka medvetenheten bland jordbrukare och forskare och underlätta bildandet av operativa grupper för dessa ämnen. Mellan 2000 och 2012 har 49 EU-finansierade projekt för ekologiskt jordbruk och jordbruk med begränsad användning av insatsmedel bidragit till att säkra den ekologiska sektorns forsknings- och innovationskapacitet²⁶. Om kunskap som erhålls genom forskning effektivare kan omsättas i praktiken, framför allt när det gäller produktionsmetoder, skulle forskningsresultatens ändamålsenlighet öka och sektorns resultat förbättras. Särskilda åtgärder för att utnyttja befintlig kunskap från forskning och praxis bör främjas, så att möjliga lösningar kan testas och omsättas i praktiken.

Teknikplattformen för forskning om ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk (TP Organics), skulle spela sin roll genom att också bidra till en strategisk forsknings- och innovationsagenda.

Det finns potential för ytterligare förbättrad samordning av forskningsfinansieringen för den ekologiska sektorn i hela EU. Horisont 2020 erbjuder stöd till nätverk av nationella finansieringsorgan som vill utlysa gemensamma ansökningsomgångar. Möjligheterna att i högre grad utnyttja ERA-NET och/eller instrument för gemensam programplanering kommer att främjas aktivt. På så sätt kommer befintliga samarbeten, t.ex. ERA-NET CORE-Organic Plus, att stödjas.

Inom ramen för Horisont 2020 måste arbetsprogrammen ta hänsyn till dessa utmaningar och till de lärdomar som gjorts när det gäller jordbrukarnas kartläggning av forskningsbehov, utbyte av forskningsresultat, även från andra produktionssektorer, och ytterligare samordning av det europeiska forskningsarbetet (åtgärd 7).

---

²⁶ http://ec.europa.eu/research/bioeconomy/agriculture/news-events/news/20120903_en.htm

Åtgärd 6: Kommissionen kommer under 2015 att anordna en konferens för att identifiera forsknings- och innovationsprioriteringar för producenter i anslutning till de utmaningar som kan komma att uppstå till följd av de framtida reglerna för ekologisk produktion.

Åtgärd 7: Kommissionen kommer inom ramen för relevanta delar av Horisont 2020 att inrikta sig på

- behovet av att stärka forskning och utbyte och utnyttjande av forskningsresultat genom särskilda åtgärder som forsknings- och innovationsinsatser, tematiska nätverk och andra typer av samarbets- och stödåtgärder som avser synergieffekter mellan å ena sidan forskningsresultat inom andra produktionssektorer och å andra sidan mellan konventionell och ekologisk forskning,
- att stödja ERA-NET eller andra typer av instrument för att förbättra forskningssamordningen mellan organ för forskningsfinansiering i EU, så att gemensamma ansökningsomgångar kan utlysas.

4.4. Övervakning och utvärdering

Tillgång till statistiska uppgifter är väsentligt när det gäller att utforma, övervaka och utvärdera genomförandet av unionens politik för ekologisk produktion, särskilt med avseende på kunskap om produktionssektorn, om priser längs den ekologiska livsmedelskedjan, om handel och om konsumenternas preferenser samt särskilda försäljningskanaler. Europeiska kommissionen finansierar ett forskningsprojekt om datanät för bättre information om den europeiska ekologiska marknaden ("Data network for better European organic market information – Organic data network"). Projektet syftar till att öka insynen på den europeiska marknaden för ekologiska livsmedel genom bättre tillgång till marknadsinformation om sektorn²⁷. Ytterligare insatser för att samla in, analysera och sprida befintliga uppgifter kommer att öka insynen i och förtroendet för den ekologiska sektorn.

För att bättre utvärdera effektiviteten och ändamålsenligheten hos genomförandet av EU-lagstiftningen krävs också bättre kunskap om hur mervärdet fördelas längs kedjan och i vilken utsträckning det kommer jordbruksproducenterna till del (åtgärd 9). Den ekologiska produktionssektorns attraktionskraft för små jordbruksföretag och mikroföretag, särskilt med avseende på hinder och incitament för att införa det ekologiska produktionssystemet, är också en viktig faktor i anslutning till genomförandet av den nya gemensamma jordbrukspolitikerna.

En översyn över hur handlingsplanen fortskrider kommer att genomföras 2020.

Åtgärd 8: Kommissionen kommer att offentliggöra regelbundna rapporter om ekologisk produktion i EU, med särskild information om arealer, jordbruksföretag med ekologisk produktion och huvudsakliga produktionssektorer.

Åtgärd 9: Kommissionen kommer att

- analysera hur mervärdet fördelas sig längs livsmedelskedjan,
- analysera hinder för inträde i den ekologiska sektorn genom en undersökning om attraktionskraften hos det ekologiska systemet, särskilt för småbruk och små och medelstora företag i livsmedelsindustrin.

²⁷

De första resultaten visar att det finns behov av ytterligare harmonisering av datainsamlingsmetoden.

5. SÄKRA KONSUMENTERNAS FÖRTROENDE FÖR EU:S SYSTEM FÖR EKOLOGISK PRODUKTION

Risken att förlora konsumenternas förtroende är en av den ekologiska sektorns största utmaningar.

Till följd av den nya ramen för ackreditering och marknads kontroll i EU²⁸ har ackreditering blivit det viktigaste instrumentet för att demonstrera teknisk kompetens hos organ för bedömning av överensstämmelse, t.ex. kontrollorgan inom den ekologiska sektorn. Ackreditering i EU görs nu av ett enda nationellt ackrediteringsorgan som utövar offentlig myndighet.

En arbetsgrupp har bildats inom den europeiska samarbetsorganisationen för ackreditering, som särskilt hanterar frågor gällande ackreditering av kontrollorgan i den ekologiska sektorn. Gruppen samarbetar nära med kommissionen, och dess arbete har resulterat i antagande av ett obligatoriskt dokument för nationella ackrediteringsorgan som är verksamma på området. Dokumentet gäller från januari 2014²⁹.

Samtidigt har kommissionen, genom kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor, under 2012 och 2013 genomfört tio revisioner i medlemsstaterna och fyra revisioner i tredjeländer av kontrollsystemet för ekologisk produktion. Mot bakgrund av de slutsatser som redovisas i rapporterna från kontoret för livsmedels- och veterinärfrågor tycks det nödvändigt med ytterligare samordning och samarbete mellan de behöriga myndigheterna och nationella ackrediteringsorgan (åtgärd 10) för att åstadkomma en effektivare och mer ändamålsenlig tillsyn av kontrollorganen i EU.

När det gäller import framstår det också som nödvändigt att underlätta överföringen av importlicenser för ekologiska produkter och att öka informationen om deras användning till aktörerna och medlemsstaternas tullmyndigheter, i synnerhet genom Taric³⁰, Europeiska unionens integrerade tulltaxa på internet (åtgärd 11).

Det är också nödvändigt att minska och underlätta den administrativa bördan och öka spårbarheten för ekologiska produkter genom att använda ett elektroniskt certifieringssystem (åtgärd 12).

Bedrägerier och avsiktliga överträdelse tillhör de faktorer som i störst utsträckning kan påverka konsumenternas förtroende. EU kommer att stödja medlemsstaterna och andra aktörer i livsmedelskedjan för att identifiera åtgärder för att förhindra och ta itu med sådana överträdelse (åtgärd 13).

---

²⁸ Förordning (EG) nr 765/2008.

²⁹ *Guidelines on the use of EN 45011 and ISO/EC 17021 for Certification to EN ISO 3834* (offentliggjort den 3 juli 2013), finns på <http://www.european-accreditation.org/publication/ea-6-02-m>

³⁰ http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=sv

Åtgärd 10: Kommissionen kommer att uppmuntra medlemsstaterna att undersöka synergieffekter och förenklingar mellan verksamhet vid ackrediteringsorgan och behöriga myndigheter

Kommissionen kommer att ge ytterligare vägledning 2016. Kommissionen kommer på lämpligt sätt att samordna arbetet med ackrediteringsorgan som ansvarar för övervakningen av kontrollorgan i tredjeländer.

Åtgärd 11: Kommissionen kommer att föreslå att Taric-kommittén införlivar kraven enligt lagstiftningen om ekologisk produktion i Taric-databasen.

Åtgärd 12: Kommissionen kommer att utveckla

- ett system för **elektronisk certifiering av import**, som en integrerad del av Traces-systemet (det kommande informationshanteringssystem för offentlig kontroll – Imsoc) senast 2015,
- en **metod för elektronisk certifiering för den inre marknaden**, som ska integreras med det kommande informationshanteringssystem för offentlig kontroll (Imsoc).

Åtgärd 13: Kommissionen kommer att biträda medlemsstaterna med utarbetandet och genomförandet av en bedrägeribekämpningsstrategi för den ekologiska sektorn, genom

- riktade seminarier för att utbyta erfarenheter och bra metoder, och
- utveckling av kompendier/handböcker.

6. STÄRKA DEN YTTRE DIMENSIONEN AV EU:S EKOLOGISKA PRODUKTION

EU spelar en viktig roll i handeln med livsmedel, särskilt kvalitetsprodukter. EU:s sammanlagda import och export uppgår årligen till 196 miljarder euro (genomsnitt för 2010–2012), och EU är därmed störst i världen när det gäller handel med jordbruksprodukter. EU:s exportstyrka ligger i färdiga konsumentprodukter, både bearbetade och obearbetade, där EU uppvisar en nettohandelsbalans på 6,7 miljarder euro (genomsnitt för 2010–2012). Här ingår vin, spritdrycker, ost och bearbetade köttprodukter som ger ett avsevärt mervärde i kedjan.

Om EU:s ekologiska producenter kan följa samma utveckling som den europeiska livsmedelsindustrin, genom att till fullo utveckla sin styrka, kommer det att gynna producenterna i EU.

Vid sidan av den ökade handeln måste EU:s ekologiska system säkra att importerade produkter uppfyller de stränga EU-kraven för ekologiska livsmedel och ekologiskt jordbruk. Dessutom finns det ett ökat behov av att garantera kontrollsystemets integritet i tredjeländer för konsumenterna, med avseende på användningen av märkningen och logotypen för ekologisk produktion.

Utvecklingsländer är en viktig källa för import av ekologiska produkter till EU. Effekterna av genomförandet av nya kontroll- och produktionsregler bör särskilt uppmärksammas, för att säkra kontinuitet i handeln från utvecklingsländer (åtgärd 14).

En del av de överenskommelser om likvärdighet som EU ingått med andra ledande ekologiska marknader i världen innehåller villkor om ömsesidighet för EU-producenter, men tillämpningsområdet varierar något. Endast överenskommelsen mellan EU och Förenta staterna innehåller bestämmelser om samarbete kring lagstiftning och standarder för ekologisk produktion. Genom att försöka utvidga överenskommelserna med övriga ledande ekologiska marknader till att innefatta sådant samarbete kring lagstiftning och standarder kommer

kommissionen att eftersträva närmare överensstämmelse mellan dessa marknadens standarder för ekologisk produktion. Kommissionen kommer därför att undersöka möjligheten till ett plurilateralt avtal mellan de ledande marknaderna för ekologiska produkter (åtgärd 15). Ett sådant plurilateralt avtal som stöds av lagstiftningssamarbete skulle kunna ge synergieffekter i tillsyns- och kontrollsystemet och därmed i hög grad underlätta exportorienterad ekologisk produktion både i de främsta producentländerna och i utvecklingsländer.

Även om det inte finns några närmare uppgifter om volym och värde för handeln med ekologiska produkter är det viktigt att öka kunskapen om handeln, att identifiera exempelvis befintliga och potentiella marknader för EU-produkter och att inrikta de yttre åtgärderna på EU:s främsta handelspartner (åtgärd 16).

Codex Alimentarius (som upprättats av FAO och WHO, 185 medlemsländer och en medlemsorganisation (EU)) innehåller standarder som används som referens vid internationell handel, även med ekologiska produkter. Världshandelns utveckling och risken för skiljaktiga nationella standarder, särskilt i nya sektorer, gör att det framstår som nödvändigt att fortsätta arbetet med att uppdatera och komplettera de standarder som gäller enligt kodexen (åtgärd 17).

Skyddet av den nya EU-logotypen för ekologisk produktion säkras genom att den registreras som ett varumärke vid det europeiska Kontoret för harmonisering i den inre marknaden och i ett begränsat antal grannländer, t.ex. Schweiz och Norge. För att se till att EU-logotypen för ekologisk produktion inte missbrukas i tredjeländer bör varumärkesregistreringen fullföljas. I det sammanhanget bör hänsyn tas till marknadspotentialen och risken för missbruk av EU-logotypen för ekologisk produktion (åtgärd 18).

Åtgärd 14: Kommissionen kommer att fortsätta att stödja och samarbeta med handelspartner i utvecklingsländer inom ramen för EU:s utvecklingspolitik. Samråd kan övervägas med intressenter och företrädare för utvecklingsländer som exporterar till EU för att se till att handeln sker i enlighet med EU-lagstiftningen.

Åtgärd 15: Kommissionen kommer att överväga ökad överensstämmelse i fråga om standarder bland ledande partner i den ekologiska sektorn och undersöka möjligheten till ett plurilateralt avtal.

Åtgärd 16: Kommissionen kommer att undersöka olika möjligheter att samla in och analysera statistiska uppgifter om volym och värde för handeln med tredjeländer, för att förbättra kunskapen om potentiella marknader för EU:s ekologiska sektor. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt utvecklingsländer, som nuvarande och potentiellt större leverantörer till EU-marknaderna.

Åtgärd 17: Vad beträffar *Codex Alimentarius* kommer kommissionen att stödja utveckling av reglerna om vattenbruk och undersöka om det är möjligt att börja utarbeta regler för ekologiskt vin.

Åtgärd 18: Kommissionen kommer att öka skyddet för EU-logotypen för ekologisk produktion i tredjeländer genom registrering som ett kollektivt varumärke och/eller genom bilaterala avtal.